

- удосконалення законодавства про власність і земельного законодавства з метою регулювання прав власності та повноважень землекористування, а також прав власності на інші об'єкти іпотеки;
- зміцнення міжнародного іміджу країни, стабільності та надійності її політики.

Список літератури

1. Бланк, И. А. Инвестиционный менеджмент [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ельга, 2006. – 552 с.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.me.gov.ua>>.
3. Барановський, О. І. Фінансова безпека [Текст] : монографія / О. І. Барановський ; Інститут економічного прогнозування. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
4. Сухоруков, А. І. Фінансова безпека держави [Текст] : навч. посібник / А. Сухоруков, О. Ладюк. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.
5. Гаврилюк, О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України [Текст] / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 68–81.

Отримано 15.09.2009. ХДУХТ, Харків.
© В.А. Тупчій, Ю.І. Тупчій, 2009.

УДК 004.4:657

А.П. Грінько, канд. екон. наук, проф.

КРИТЕРІЙ ВИБОРУ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Розглянуто питання стосовно підвищення ефективності технологій управління в цілому та бухгалтерського обліку, зокрема, з позицій вибору оптимального програмного забезпечення.

Рассмотрены вопросы повышения эффективности технологий управления в целом и бухгалтерского учета, с позиции выбора оптимального программного обеспечения.

A question is considered in relation to the increase of efficiency of management technologies on the whole and record-keeping, in particular, from positions of choice of optimum software.

Постанова проблеми у загальному вигляді. Конкурентоспроможність та виживання підприємств в умовах ринку багато в чому залежить від своєчасності й ефективності прийнятих управлінських рі-

шень у галузі маркетингу, менеджменту, фінансової, комерційної, виробничої й інших напрямів діяльності. У зв'язку з цим є не випадковим особливий інтерес до новітніх інформаційних технологій, пов'язаних із використанням комп'ютерної техніки для підвищення продуктивності та зниження трудомісткості підготовки й прийняття управлінських рішень.

У зв'язку з цим актуальним стає завдання розробки загальних принципів оцінки споживчих властивостей програмного забезпечення (ПЗ) в їх прив'язці до певних типів підприємств-користувачів, з одного боку, і в розробці інструментів порівняння альтернативних варіантів автоматизації за сукупністю запропонованих споживачем вимог до комп'ютеризації – з іншого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вибору комплексу програмно-технічних засобів за системної інтеграції автоматизованої системи бухгалтерського обліку (АСБО) останнім часом розглядаються багатьма дослідниками, серед яких: М.Т. Білуха, В.В. Задорожній, А.С. Крутова, Л.М. Янчева, Л.П. Рудіян, але обґрунтування критеріїв вибору ПЗ потребують уточнення та їх конкретизації в сучасних умовах господарювання.

Мета та завдання статті. Розгляд питань вибору ПЗ АСБО в більшості наукових досліджень, насамперед, орієнтований на розробку того або іншого набору формальних механізмів, пов'язаних з обробкою масивів експертних оцінок, що поєднують деякий набір властивостей ПЗ та потреб його потенційних користувачів. Цілком очевидно, що розробка таких механізмів є необхідною, оскільки дає можливість найбільш загального підходу до вирішення даного завдання серед всього спектру проблем автоматизації обліку конкретного підприємства. У той же час застосування відповідного інструментарію може виявитися досить важким у силу того, що він може давати адекватні результати тільки при залученні значного числа експертних оцінок чималого переліку різноманітних характеристик, що не завжди можливо. Тому, вважається доцільною розробка набору загальних критеріїв вибору ПЗ АСБО стосовно до підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розмаїтість поданих на ринку програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку закономірно порушує питання про ефективний вибір програмного забезпечення (ПЗ) АСБО для застосування в конкретній організації. Завдання вибору ПЗ, адекватного вирішення завдання, ускладнюється наявністю чималих розходжень у концепціях побудови програмних систем, їх функціональної повноти, порядку адаптації до потреб конкретних користувачів, вартості, тощо. Питання вибору ПЗ АСБО

для великих організацій варто розглядати також у контексті можливості його використання на різноманітних програмно-адаптованих платформах. Тому завдання вибору ПЗ АСБО в загальному випадку розширюється до дослідження всієї сукупності питань системної інтеграції АСБО, включаючи вибір технічних засобів, операційних систем та системи управління базою даних.

На рисунку показано набір критеріїв, які повинні враховувати певну кількість найважливіших змістовних чинників, до числа яких, на нашу думку, можна включити:

- функціональну повноту;
- особливості побудови програмної системи;
- принципи адаптації до особливостей облікової роботи конкретних підприємств;
- можливість використання на різноманітних програмно-адаптованих платформах;
- можливість комплектування з іншим офісним ПО власної розробки, або сторонніх виробників.

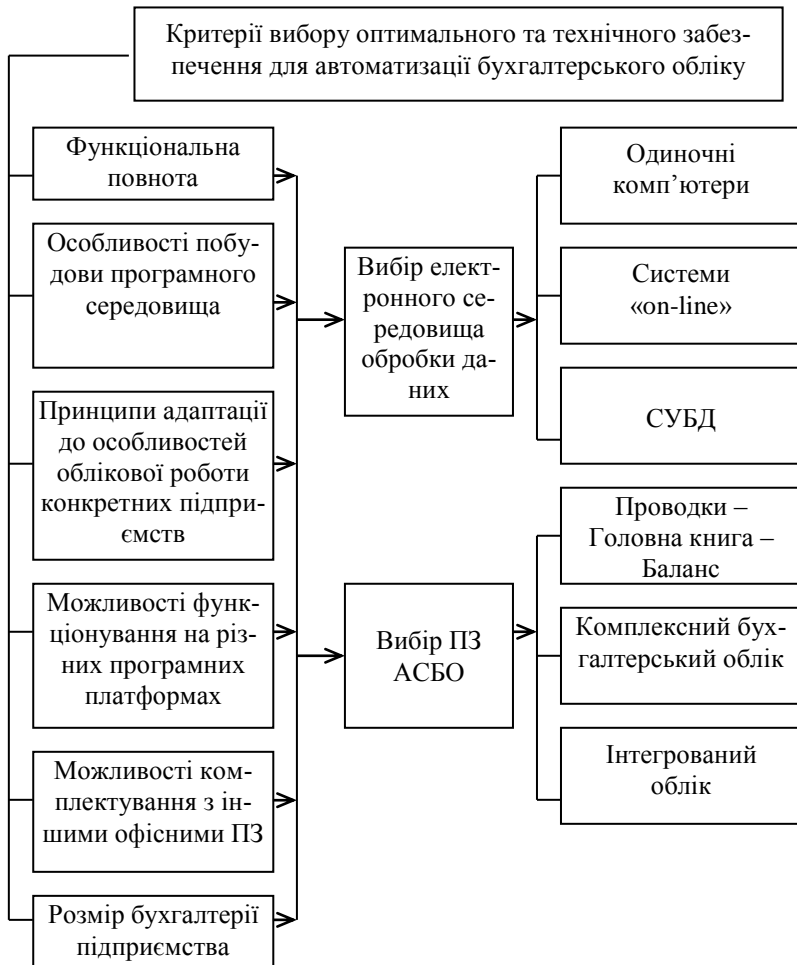
Природно, даний перелік є не повним і може бути істотно розширеним. Крім того, виділені параметри, на нашу думку, варто розглядати стосовно до класифікаційного угруповання, побудованого на критерії розміру бухгалтерії підприємства.

Використання принципу галузевого розподілу підприємств як основного стосовно до розробки критеріїв вибору ПО АСБО навряд чи є доцільним, оскільки масове, тиражне ПО є універсальним за своєю природою.

У зв'язку з цим знову підкреслимо, що галузеві налагодження для ПО інструментального типу не можна вважати предметом вибору, оскільки вони лише доповнюють той універсальний програмний продукт, стосовно до якого їх створено.

Одним із найважливіших чинників вибору ПО АСБО є його функціональна повнота. Проте цілком очевидно, що вимоги, запропоновані до систем автоматизації бухгалтерського обліку з боку різноманітних підприємств, досить індивідуальні. Наприклад, підприємствам, що не мають на балансі значного обсягу основних засобів, не потрібна розвинена підтримка функцій їх обліку; під час виконання розрахунків з нарахування зарплатні в багатьох малих підприємствах не розраховують навіть листки непрацездатності, тощо.

Тому вимоги до функціональної повноти виключено з критеріїв вибору ПО АСБО й повинно розглядатися індивідуально кожним підприємством.

Рисунок – Критерії вибору оптимального ПЗ для АСБО

Виключення даного чинника пояснюється ще й тією обставиною, що поняття «функціональна повнота» значною мірою містить уявлення про ступінь автоматизації вирішення того чи іншого облікового завдання, а не про можливість або неможливість використання всієї системи в цілому через відсутність конкретної функції. Крім того, як було показано раніше, для багатьох програмних систем відсутність

тієї або іншої функціональності в базовому постачанні не означає неможливості її досягнення під час використання убудованих інструментальних засобів.

У разі вибору програми для роботи з основними засобами необхідно упевнитися в широті формування необхідного переліку вихідних форм. Важливо також, щоб програма надавала можливість гнучко формувати облікову інформацію, необхідну для контролю наявності та руху інвентарних об'єктів за місцями їх зберігання і експлуатації; вводити різну довідкову інформацію, формувати відомості, необхідні для проведення інвентаризації; нарахування зносу основних засобів та їх переоцінки, а також розрахунку лізингового платежу.

Розглянемо найбільш поширені комп'ютерні програми, які містять модуль для обліку основних засобів у таблиці.

Таблиця – Огляд програм бухгалтерського обліку на предмет конкретизації операцій з обліку основних засобів

№ з/п	Можливості програм з обліку основних засобів	1С:Бухгалтерія	Профін-комплекс	Бухсистема	Гарант-облік	Корпорація	Конкорд	Галактика	Анкорд	ІНОТЕК	NS 20000
1	Створення картотеки основних засобів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Нарахування зносу	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	Переоцінка	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	Групування об'єктів	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
5	Ведення первісної документації	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
6	Облік гарантійного обслуговування та страхування	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
7	Облік коштовних металів	-	+	-	+	-	-	+	-	-	+
8	Можливості формування окремих звітних форм з обліку основних засобів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
9	Облік лізингових операцій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Розглянуті нами бухгалтерські програми і модель з обліку основних засобів дозволяють відображати в обліку різні операції з останніми, включаючи автоматичні розрахунки сум амортизації, переоцінки, проте вони не дозволяють автоматично розраховувати лізингові платежі та відображати в обліку лізингові операції, як у лізингодавця, так і у лізингоотримувача.

Проте на ринку інформаційних технологій доцільно визначити програми, які дозволяють безпосередньо здійснювати облік орендних і лізингових операцій. На сьогодні на ринку бухгалтерських програм можна виділити такі програмні продукти фірми «1С», як «1С:ЕІ Оренди» інформаційно-технічного центру «Ефект Інформ» і «1С:Договору оренди» компанії «ІКС технології», а також програму «розрахунки з орендарями» фірми «Легпромсофт». Перша з них призначена для застосування при оренді житлових приміщень, за які сплачуються житло-комунальні платежі. Вона дозволяє автоматизувати розрахунки з орендарями і організаціями-постачальниками комунальних послуг і ресурсів. Її застосовують підприємства, на балансі яких є житлові приміщення, які надаються в оренду.

Для комп'ютеризації обліку в підприємствах найчастіше використовують пакет прикладних програм "1С: Бухгалтерія" версія 7.7 для України.

У системі "1С: Бухгалтерія" кожен етап обліку основних засобів супроводжується створенням окремого електронного документу, який є паперовим носієм введення первинної облікової інформації в програму і автоматичного формування бухгалтерської проводки відповідної господарської операції. Кожен з електронних документів обліку операцій з основними засобами в програмі відповідає певній типовій формі первинного бухгалтерського обліку.

Отже, заповнення одного з перерахованих у таблиці електронних документів програми "1С: Бухгалтерія" дає можливість одночасно здійснювати ведення бухгалтерського і податкового обліку основних засобів. Але разом з тим, потрібно зауважити, що досягнення такого результату неможливе без правильного і повного заповнення довідника програми "Необоротні активи", в якому доцільно організувати багаторівневий аналітичний облік, що дозволить ефективніше використовувати можливості програми.

Висновки. Сучасний етап розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємствах України характеризується переходом на якісно новий рівень, обумовлений впливом науково-технічного прогресу на специфіку використовуваних інформаційних

технологій, формування сучасних теоретичних поглядів учених на застосування системних досліджень та управлінські нововведення.

Конкурентна поведінка та конкурентний успіх підприємств і організацій залежать від спроможності до трансформації, цілеспрямованої й своєчасної координації ділової сфери, створення інфраструктури, здатної розвивати межі традиційних функцій управління.

Ці зміни, а також необхідність підвищення ефективності управління з позицій дотримання сучасних вимог до продуктивності, вартості, сервісу та швидкості обробки інформації не могли не торкнутися бухгалтерського обліку як основної функції управління.

Таким чином, інформаційні технології необхідно сьогодні розглядати не тільки як засіб раціональної організації інформаційного середовища підприємств, складних виробничих та технологічних процесів, але як каталізатор подальшого розвитку, включаючи компоненти технологій управління в цілому і бухгалтерського обліку, зокрема.

Список літератури

1. Брыкова, Н. И. Автоматизация бухгалтерского учета в программе 1С: Бухгалтерия [Текст] / Н. И. Брыкова. – М. : Academia, 2009. – 64 с.
2. Янчева, Л. М. Інформаційні системи та технології обліку [Текст] / Л. М. Янчева, Ю. К. Кір'яков, Л. П. Рудіян. – Х. : ХДУХТ, 2006. – 222 с.
3. Янчева, Л. М. Методичні вказівки та інструкція з автоматизованого формування звітних документів за допомогою ІСО “Інфо-Бухгалтер”, для студентів спеціальності 7.050106 “Облік та аудит” [Текст] / Л. М. Янчева, А. П. Грінько, Л. П. Рудіян. – Х. : ХДУХТ, 2002. – 234 с.

Отримано 15.09.2009. ХДУХТ, Харків.

© А.П. Грінько, 2009.

УДК 658.784:339.37

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук

О.В. Цуканова, канд. екон. наук

ЩОДО ПИТАННЯ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Обґрунтовано необхідність оперативного управління товарними запасами підприємств роздрібноЇ торгівлі та розглянуто основні моделі, які існують у теорії і застосовуються на практиці.